

др Томица ДЕЛИБАШИЋ
Београд

ПРОПИСАНИ ЦАРИНСКИ ПОСТУПЦИ СА РОБОМ

Резиме

Систем царинске контроле робе значајан је са аспекта царинског подручја на које се односи. Иако је то, на извесан начин, елемент сиречавања неограниченој слободној промети робе, значајан је са аспекта заштите тој промети, у односу на друге системе. Уједначавање решења нашег законодавства са правом ЕУ неминовно је, оно подразумева прихватање и трансформацију одређених институција, али и посебан законодавни рад на уградњи тих решења, јер није није добро прости превођење законских текстова. Царински поступци су разрађени у нашем закону, али су бројна питања неосновано преушћена одзаконској регулативи. Зато је потребан рад на доради законских решења. При том је потребно ошконији поједине нејасности законске регулативе.

Кључне речи: царински поступак, контрола, слободан промет, тржиште, царинска роба.

I Царинско подручје и контрола робе

Контрола увоза и извоза робе са одређеног подручја у друго подручје подразумева постојање тржишног система који захтева царинску контролу у односу на друга подручја, која су изван тог система. Ово је несумњиво вид ограничења трговине, промета робе и услуга, али неминовно постоји, јер различити државни и привредни системи не

могу постати равноправна и једнолика целина, без озира на настојање да се разлике превазилазе. О неравноправном третману и монополском понашању ових система, нећемо овом приликом. Овде се ради о границама пре свега тржишних система, које се не морају поклапати са државним границама, или не са свим тим границама. Државне и царинске границе ће се у правилу подударити, али то неће бити код царинских унија, савеза, где границе држава имају различите царинске третмане. И царински савези и уније имају потребу за царинском регулативом, посебно када се ради о трговини са трећим државама. Зато се царински прописи тичу територије на којој се примењују, али се у правилу тичу државне територије, ограничене царинском линијом, или територија више држава које имају споразум о зајединичком царинском подручју, те односа са државама изван тог подручја. Царинско подручје подразумева контролу увоза и извоза, као и транзита робе, па су са тог аспекта мере царинског надзора и контроле значајан фактор да се тај циљ постигне.

II Појам „царински дозвољеног поступања или употребе робе“

Царинска контрола подразумева читав комплекс царинских поступака са робом, где је општи поступак царињење робе, али постоји читав низ других посебних поступака, па можемо говорити о општим и посебним царинским управним поступцима. Овде нас интересује структура тих поступака, а посебно шта у том контексту значи формулација нашег Царинског закона¹ о царински дозвољеном поступању са робом. Тачније, на више места се говори о одређивању царински дозвољеног поступања или употребе робе, што је недовољно јасна законска формулација, бар са становишта нашег језика. Читав део Царинског закона (чл. 86–190) носи наслов: Царински дозвољено поступање или употреба робе. Пре овог дела, регулишу се царинско подручје, царински погранични појас, царински прелаз, царинска роба, надзор и контрола, обавеза плаћања увозних дажбина, примена међународних уговора, вођење управног поступка, право заступања, обавештења о примени прописа, увозне дажбине, царинска вредност и порекло робе, декларисање робе. Но још пре дела четвртог (чл. 86–190), који је насловљен као царински дозвољено поступање или употреба, глава IV (чл. 77–82) говори о обавези одређивања царински дозвољеног поступања или употребе, где се говори о сажетој декларацији и привременом смештају робе, а изван тога у глави VI је само једна одредба (члан 83), о поступку транзита робе, па би из тог произлазило да поступак транзита, по цитираној

1 Службени гласник РС, бр. 73/2003, 61/2005, 85/2005, 62/2006.

одредби и њеној систематици, није у оквиру појма царински дозвољеног поступања или употребе робе, иако из даљих законских одредби супротно произлази, о чему ће бити речи. То говори о несистематичном законском приступању овом питању, па и да се појам царински дозвољеног поступања или употребе робе употребљава на непрецизан и чак контрадикторан начин. Уз то појам царински дозвољено поступање или употреба,² ако се оба појма везују за робу, није довољно језички изнијансирана конструкција, па желимо да ово питање анализирамо, али то нас доводи до класификације царинских поступака са робом, као и утврђивању порекла и смисла самог појма.

Претходно да видимо шта Царински закон регулише изван наведеног појма, и након одељка о ком је реч. Следе одредбе о ослобођењу од плаћања увозних дажбина, повраћају робе, производима морског риболова, царинском дугу и обрачуну увозних дажбина, мерама за заштиту интелектуалне својине на граници, као и одредбе о надлежности, организацији и раду царинске службе.

То значи да се под појам одређивања царински дозвољеног поступања или употребе робе подводе значајне ствари, бројни царински поступци, о чему говори и број законских одреби (чл. 86–190) које се односе на то. То су чак централни царински поступци.

III Трансплантација решења Царинског закона Европске уније и неспретности у томе

Анализом решења нашег Царинског закона, донетог 2003. године, упоређујући та решења са решењима Царинског закона Европске уније из 1992. године, види се да се ради о рецепцији и трансплатацији ових решења у наше право. Чак штавише, ради не само о преузимању правних института, већ и појединих формулација и термина, па и онда када није било једноставно наћи адекватно решење нашег језика. Тако је и формулација „*customs-approved treatment or use of goods means*“ преведена као „царински дозвољено поступање са робом или употреба робе“, што се скраћује и у „царински дозвољено поступање или употребу робе“. Неки су то превели као одобрени царински поступак са робом или њена употреба, што изгледа коректније од законског решења. Међутим, код дефиниција наш Царински закон у члану 5 став 1 тачка 13) прелази

2 У члану 5 став 1 тачка 13 кад се дају појмовне одреднице, дефиниције, говори се о „и употреби“, а не „или употреби“, како се налази у даљем законском тексту, а питање је шта значи кумулација, а шта алтернација о којима је реч. Поставља се питање да ли употреба робе поступање са робом, а свакако јесте, па припада овом појму. То говори да га није нужно посебно издвајати и наглашавати.

на лапидарну формулацију овог појма, методом набрајања, па каже: „царински дозвољено поступање са робом и употреба је стављање робе у царински поступак, уношење робе у слободну зону, поновни извоз робе из царинског подручја, уништење и уступање робе у корист државе“. Након тога се у тачки 14) објашњава појам „пуштања робе“, па каже да је то одлука царинског органа којом се одобрава коришћење робе у сврхе наведене у царинском поступку. Опет један необичан појам за робу. И не само то, већ се на овај начин тачка 13) раздваја од тачке 15), где се објашњава појам царинског поступка, па тако није сасвим јасно да су то поступци које претходно има у виду тачка 13) и да је царински дозвољено поступање са робом или њена употреба шири појам од појма царинског поступка, те да све те поступке обухвата.

У тачки 15) цитираног члана се набраја, да је царински поступак стављање робе у слободан промет, поступак транзита, поступак царинског складиштења, поступак активног оплемењавања, поступак прераде под царинском контролом, поступак привременог увоза, поступак пасивног оплемењавања и поступак извоза, где учесници у поступку стичу права и обавезе везане за робу.

Царински закон Европске уније је јаснији по овом питању, јер не оставља никакву дилему у каквом су односу царински одобрено поступање и царински поступци. Тако се у члану 4 под тачком (15) каже да је царински одобрено поступање са робом или употреба (ако је то адекватан превод) следеће:

- (а) спровођење царинског поступка;
- (б) улаз робе у слободну зону или у слободно складиште;
- (в) поновни извоз из царинског подручја Заједнице;
- (г) уништење робе;
- (д) уступање робе надлежном органу.

Одмах затим се у тачки (16) каже да је царински поступак:

- (а) пуштање робе у слободан промет;
- (б) транзит;
- (в) царинско складиштење;
- (г) активно оплемењавање (дорада);
- (д) прерада под царинском контролом;
- (ђ) привремени увоз;
- (е) пасивно оплемењавање (дорада);
- (ж) извоз.

Преузимајући концепцију ових решења, наш законодавац је у члану 5 став 1 тачка 14) између појмова царински дозвољеног поступања и царинских поступака, увео и дефинисао појам „пуштања робе“, наводећи да је то одлука царинског органа којом се одобрава коришћење робе у сврхе наведене у царинском поступку спроведеном над робом. Али то се чини пре него што се уопште у оквиру тачке 15) у оквиру царинских поступака, поброји тај поступак „пуштања робе“. И не само то, већ се у тачки 15) потом говори о „стављању робе у слободан промет“, а не „пуштању робе“. Неко би рекао да се ради о различитим појмовима и тако би се могло језички закључити, иако је тешко рећи да је била законска намера да се ови појмови раздвајају, што у осталом није језички сасвим могуће. У оквиру царинских поступака, на првом месту се у чл. 87 и 88 говори о поступку стављања робе у царински поступак. Анализом ових одредби, види се да се ради о општим одредбама за царинске поступке код којих се подноси царинска декларација. И Царински закон Европске уније у чл. 79–80 говори о стављању робе у слободан промет (*release for free circulations*), што подразумева поступак након дефинитивног царинења робе. Ове одредбе се и налазе након регулативе царинских поступака и декларација које се у њима подносе (чл. 59–78 Царинског закона Европске уније), а наш закон говори о стављању робе у царински поступак, пре регулисања царинских поступака, а потом говори о стављању робе у промет. У члану 87 говори се о стављању робе у царински поступак, а не промет, а о стављању робе у слободан промет се говори у чл. 106–109, наводећи да то подразумева окончање прописаних поступака у вези са увозом робе, као и наплату свих прописаних увозних дажбина, пореза, акциза и других накнада, када страна роба стиче статус домаће робе. Стављање робе у слободан промет би требало да представља „пуштање робе“, ако се користимо цитираном формулацијом члана 5 Царинског закона. Уз све то, ако се након члана 110 говори о посебним царинским поступцима, оно што претходи, а то је стављање робе у слободан промет, односно регулисање радњи које томе претходе, то би требао да буде општи или основни царински поступак, који отпочиње, како се у закону каже, отпочињањем стављања робе у царински поступак (члан 87), а завршава се стављањем робе у слободан промет (члан 106). Да ли нам је онда ту нужан и појам „пуштања робе“, питање је, а мислимо да није. Уопштена формулација члана 5 да је „пуштање робе“ одлука царинског органа којом се одобрава коришћење робе у сврхе наведене у царинском поступку спроведеном над робом, ништа посебно не објашњава, већ се уводи један неадекватан појам који није у потпуној кореспонденцији са осталим законским појмовима. Потом се о „пуштању робе“ говори у члану 227 који се односи на обрачун и наплату царинског дуга, затим у чл. 242 и 244 који се односе на мере

заштите интелектуалне својине на граници, односно прекид царинског поступка због тога, те дозвољавање настављања поступка царињења по протеклу одређеног рока и ако надлежни орган не одреди привремену меру. У најмању руку то није сагласно ни дефиницији члана 5 где се „пуштање робе“ не везује за појединачни царински поступак. Чини се да се без разлога говори о пуштању робе, као посебом институту, да поред појма стављања робе у слободан промет није било разлога за то, већ да то уноси недоумице. Уз то се код преузимања законских решења, али уз уношење новине у редоследу појмова, стварају нејасноће које нису потребне, нити их је законодавац уочио, већ је очито у убеђењу да је извршио рецепцију права Европске уније. Дословни преводи страних правних решења могу бити несистематични и нејасни са становишта језика на који се превод врши, о чему треба водити рачуна. Зато то није оправдање за правне текстове који нису довољно јасни, систематични и логично у својој укупности. Преузимањем законских решења битно је да се преузме суштина правног института, а поједина решења морају претрпети дораде са становишта потреба домаћег законодавства и језика.

IV Царински поступци и други видови окончања царињења робе

Из наведеног произлази да се поступак увоза и поступања са царинском робом може окончати пре свега царињењем у ужем смислу тог појма, што је општи царински управни поступак, затим неким посебним царинским поступком, који је у правилу претходни поступак општем царинском управном поступку, односно коначном царињењу или замењује тај поступак, а постоје и други видови окончања царињења робе. Оцарињена роба, односно роба чији је царински статус решен на неки други начин, ставља се у слободан промет.

У посебне царинске поступке спада пре свега транзит робе, што подразумева кретање робе под царинским надзором између два места унутар царинског подручја, било да се ради о страниј роби намењеној увозу или домаћој роби намењеној извозу, а циљ је да се роба под царинским надзором допреми другом царинском органу који ће коначно одлучити о поступку који се на њу примењује. Зависно од тога да ли се ради о кретању робе између граничних или и унутрашњих царинских органа, говори се о спољном и унутрашњем транзиту. Кретање је могуће на основу ТИР карнета, АТА карнета, као и поштом.

Поступак царинског складиштења подразумева одобрење смештаја царинске робе у царинско складиште и роба се тада налази под царинским надзором, до њеног коначног царињења.

Поступак активног оплемењавања робе се примењује на робу која се увози, за разлику од поступка пасивног оплемењавања који се тиче извозне робе. Процес оплемењавања подразумева обраду робе, укључујући њену монтажу, склапање и уградњу у другу робу, оправку робе, укључујући њену рестаурацију и довођење у исправно стање, као и употребу одређене робе која није садржана у добијеним производима, али која омогућава или олакшава производњу добијених производа. Увозна роба за коју је одобрен поступак оплемењавања не подлеже плаћању царине ако се роба у одобреном року извезе у иностранство, али се на робу може платити царина и тражити њено стављање у слободан промет. Извезена роба за коју је одобрен поступак оплемењавања (назива се пасивним), треба да се поново увезе од добијених производа и то такође у одређеном року, а увоз се врши уз потпуно или делимично ослобођење од плаћања царинских дажбина.

Од ових поступака треба разликовати поступке прераде под царинском контролом, као и привременог увоза робе. Прерада под царинском контролом подразумева мењање природе или стања робе, с тим што се за то време на робу не плаћа царина, већ се након прераде врши обрачун царине и роба ставља у слободан промет. Код привременог увоза робе на робу се не плаћа царина, или се царина плаћа по сниженој стопи, а постоји обавеза извоза робе у непромењеном стању, осим уобичајеног смањења вредности због употребе. Роба која је привремено увезена може се ставити у слободан промет, ако се претходно регулише поступак плаћања царинских дажбина.

Царињење робе се може окончати и на други начин, и то улазом робе у слободну зону или у слободно складиште; поновним извозом, уништењем робе; као и уступањем робе надлежном органу. Овде се ради о другим видовима окончања царинског поступка, за разлику од редовних поступака, о којима је било речи.

Зато се може говорити о општим и посебним царинским поступцима, односно другим видовима окончања царињења робе. То је у ствари оно цитирано царински дозвољено поступање или употреба робе, за разлику од царинских поступака, који су део претходног појма. Имајући то у виду, поставља се питање да ли је било могуће на једноставнији и јаснији начин, примерен нашем језику и правној култури, изразити наведену класификацију, а не упустити се у формулације које су дослован превод и тако се претварају у чудне реченичке конструкције. При свему томе, свака корекција, систематика, па и најмања промена, може довести до неоговарајућих и неразумљивих појмова и термина, јер се нема у виду да се прилагођавање решења може вршити уз комплекснију анализу, која је некад тежа од самог писања новог текста, ако се жели у њему остати и уједно вршити прилагођавања.

Професор Васиљевић³ указује на потребу позајмљивања, трансплантирања познатих правних института из упоредног пословног права, посебно права Европске уније, јер не постоји потреба нити правни капацитет изградње оригиналних решења, да се на тај начин врши индиректна хрмонизација, али указује и на ризике модификације због недовољног разумевања приликом пресађивања. Примери који су изнети указују да механичко трансплантирање није увек могуће, да ако су прихваћени основи института, да свако прилагођавање подразумева ширу правну културу и знање, да то не може бити само ствар одговарајућег или неодговарајућег превода, већ пре свега разумевања института о коме је реч, како би он био јасан и логичан и практично примењив. Наша царинска регулатива о којој је реч оправдано је презела поједина решења из Царинског закона Европске уније, али то не значи да се прилагођавање решења може односити само на налажење одговарајућих језичких формулација код превода. То ће бити јасније и када се анализира однос законске и подзаконске регулативе.

При том треба имати у виду да се у преамбули Царинског закона ЕУ истиче да је препоручиво да се царинско законодавство измени и допуни ради усклађивања, поједностављења и отклањања одређених недостатака који још увек постоје, а с обзиром на велики значај спољне трговине за заједницу, да је потребно да се царински поступци и контроле укину или бар ограниче на најмању могућу меру, те да је значајно да се обезбеди једнообразна примена. Но царински прописи обухватају овај закон и посебне прописе, који су ради његове примене усвојени на нивоу Заједнице или на националном нивоу. Одређене одредбе царинских прописа могу се примењивати и изван царинског подручја Заједнице, на основу прописа којима се уређују одређене области или на основу међународних конвенција.

V Однос наше законске и подзаконске царинске регулативе и питање усклађивања са правом ЕУ

Ако је наш важећи Царински закон настао у основи рецепцијом решења Царинског закона ЕУ, то се одразило на његову концепцију, јер су поједина решења по први пут уређена овим законом, но уједно су испуштена нека решења до тада традиционално присутна у законском тексту, а то је имало за последицу да се та решења пренесу у подзаконску регулативу, но која је обликована као обимна, нарочито у поређењу са законским текстом. Питање царинске основице, односно царинске вредности робе, на коју се примењују стопе из царинске тарифе, и раније је било

3 М. Васиљевић, „Пословно право Србије и Европска унија“, *Право и привреда*, бр. 1–4/2009, стр. 35–37.

у основи уређено на начин како то регулише Царински закон ЕУ, на име и у ранијим законским текстовима је постојало решење да је царинска вредност робе трансакцијска вредност, односно стварно плаћена цена или цена коју треба платити за робу купљену ради извоза у царинско подручје Србије. Но овде се поставља и питање одредби о утврђивању вредности када приказана вредност очито одступа од уобичајених података о вредности одређене робе, на име у случају умањења због избегавања плаћања царине. У елементе за одређивање царинских дажбина спада и порекло робе, што се тиче непреференцијалног порекла, ради примене одговарајуће царинске тарифе, као и преференцијалног порекла, које повлачи повољнији третман код царињења.

Царински поступци о којима је било речи нису били разрађени у нашим ранијим законским текстовима, па су на описани начин по том питању преузета решења из Царинског закона ЕУ. Ранији законски текстови су имали одредбе о царинским поступцима у појединим врстама саобраћаја, и то железничком, друмском саобраћају, саобраћају воденим путевима, ваздушном саобраћају, поштанском саобраћају, путничком промету (којих одредби сада нема у законском тексту, већ су пренесене у подзаконску регулативу), а ту су биле одредбе упућивању, пријављивању и предаји робе пријемној царинарници, превозу робе, поступку са робом чији је увоз забрањен, смештају царинске робе. Одредбе о царињењу, подељене на увоз и извоз, обухватале су основне поступке, да би уследила законска диференција по том питању. И раније су поједини поступци који су везивани за врсту саобраћаја допуњавани подзаконском регулативом, док је важећи законски текст то питање сасвим испустио, а на рачун једног обимног прописа, који се назива, сходно већ цитираној терминологији, Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга.⁴ Овај пропис се често мења и највише допуњава, а основни текст садржи чак 314 чланова. То говори да се ради о значајним питањима која су препуштена подзаконској регулативи, иако би та питања морала бити бар у основи законски регулисана, а подзаконска регулатива би требала бити само спроведбена за законска решења.⁵ Уредба се не бави само поступцима у појединим врстама саобраћаја, иако то доминира, већ и појединим другим питањима која

4 *Службени гласник РС*, бр. 127/03, 20/04, 24/04, 63/04, 104/04, 44/05, 71/05, 76/05, 106/05, 5/06, 47/06, 86/06, 10/07, 25/07, 80/07, 9/09, 26/09, 28/09, 57/09, 96/09. Одговарајући пропис је раније називан Уредба о царинском поступку у железничком и друмском саобраћају, саобраћају воденим путевима, ваздушном и поштанском саобраћају и путничком промету (*Службени лист СРЈ*, бр. 48/92 са каснијим изменама и допунама).

5 То је део шире појаве да се све више значајних питања препушта уредбодавном и уопште подзаконском регулисању, чиме јача улога извршне на рачун законодавне власти.

су у основи законски регулисана, полазећи од питања порекла робе (до члана 53), а после царинских поступака у врстама саобраћаја (од члана 206), су одредбе које се тичу појединих царинских поступака. Видљиво је превелико препуштање регулативе подзаконским прописима, што отвара питање оцене која од тих решења треба да нађу место у закону, али уједно се поставља питање да ли је место у закону одредбама којих иначе нема ни у Царинском закону ЕУ. Наиме, од 2003. године, од када је на снази важећи законски текст, у њему су одредбе о надлежности и организацији Управе царина, укључујући радноправна питања, што је раније било предмет посебног закона о царинској служби, који је тада престао да важи. Ово није добро решење, јер су ово посебна питања која треба издвојити из Царинског закона, враћајући се ранијем законском решењу, о посебном закону ове врсте. То значи да текст Царинског закона треба преиспитати у два правца, укључивањем одредби које су неоправдано испуштене и препуштене подзаконској регулативи, као и одвајањем одредби које се односе на рад царинске службе и које би требале бити предмет посебне законске регулативе. У овом другом правцу се размишља, јер о томе говори пројект закона који се припрема, али се не размишља да је преширок број питања препуштен подзаконској регулативи, и то на тај начин да у законском тексту не постоје ни основне одредбе у томе. То нарушава концепцију односа закона и његових подзаконских спроведених одредби.

VI Нејасност регулативе права на привремени увоз моторних возила

Посебан царински поступак тиче се права на привремени увоз возила стране регистрације, којим се на територију земље долази. Ту је важно које категорије лица имају то право, али Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга, о којој је реч, није потпуна по том питању, већ садржи недостатке које онемогућавају њену закониту примену.

До доношења Закона о спољнотрговинском пословању из 2005. године,⁶ право привременог увоза моторних возила од стране физичких лица било је предмет спољнотрговинске регулативе, законских и подзаконских одредби, које су тада престале важити, а на које су се наслањале казнене одредбе овог закона. Вођени су и прекршајни поступци због невраћања тих возила у иностранство, њиховог задржавања у земљи, давања другом на употребу, продаје и стављања у правни промет. Ово питање престаје бити предмет спољнотрговинске регулативе, која има другу концепцију, али не престаје бити актуелно са становишта регула-

6 *Службени гласник РС*, бр. 101/05, а тада престаје важити Закон о спољнотрговинском пословању из *Службеног листића СРЈ*, бр. 42/92 са каснијим изменама.

тиве Царинског закона и његових казних одредби. Питање привременог увоза је ствар регулативе тог закона. Међутим, у вези са тим Царински закон ништа посебно не регулише, нити мења, са аспекта одредби које су биле раније предмет спољнотрговинске регулативе, наиме иако је то постало предмет царинске регулативе, ништа није учињено да се та регулатива прилагоди насталој промени, а такво стање траје годинама. Основно је да не постоји важећа законска одредба о праву на привременог увоз возила на основу усмене пријаве у путничком промету, нити разграничењу права домаћих грађана од права странаца и наших грађана коју су са боравком или пребивалиштем у иностранству, који се понекад називају радници на привременом раду у иностранству. Уопштене казнене одредбе није могуће примењивати без одговарајућих материјалних одредби ове врсте, јер оне представљају јединство. Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга садржи одредбе о привременом увозу са потпуним ослобођењем од плаћања увозних дажбина (чл. 220 до 240), у оквиру којих се говори о појединим категоријама увоза друмских превозних средстава (чл. 222 до 226), али ту нигде нема категорија о којима је реч, нигде се не говори о праву странаца и наших грађана са боравком у иностранству, да имају то право, за разлику од домаћих грађана, односно других лица која то право немају. Право привременог увоза возила уз усмену пријаву царини, које је нерегулисано и сасвим нејасно, за разлику од писмене пријаве, која је регулисана, мора бити јасно и одговарајуће регулисано, јер без тога није могуће адекватно примењивати одговарајуће казнене одредбе, будући да су честе злоупотребе привременог увоза ових возила, који увоз се иначе по међународним стандардима мора признавати. То не значи да је могуће домаће казнене одребе примењивати без материјалних одредби које су законска целина, као диспозиција и санкција.

VII Нови царински закон РС

У „Службеном гласнику РС“, број 18 од 26. марта 2010. године објављен је нови Царински закон РС, који се примењује од тридестог дана од ступања на снагу, односно од почетка маја ове године. Овде је потребно нешто рећи шта он доноси као новине у смислу анализираних питања. Овај текст се још више држи текста Царинског закона ЕУ, практично у целости и више него његов претходник, уз пар додатих поглавља и одредби, као и додате казнене одредбе. Новина у односи на ранији закон је појмовна класификација поступака, дата у члану 110 која представља преузимање решења члана 84 Царинског закона ЕУ. Тако се у члану 110 каже да у царински поступак „са одлагањем“ (ове речи наш законодавац додаје а изворник каже само „поступак“) спадају: транзит,

царинско складиштење, активно оплемењавање уз „примену система одлагања“, прерада под царинским надзором и привремени увоз, а „царински поступак са економским дејством“ чине: царинско складиштење, активно оплемењавање, прерада под царинском контролом, привремени увоз, пасивно оплемењавање. Према наведеном, транзит спада у царински поступак са одлагањем, а пасивно оплемењавање у поступак са економским дејством, док се у осталом ови појмови садржински поклапају. То не говори о оправданости ове класификације и њеног увођења у законски текст, јер она уноси само термилошке нејасноће, а ови се појмови потом јављају у тексту, укључујући казнене одредбе. Поставља се и питање односа класификације „царинског поступка са одлагањем“ и „царинског поступка са економским дејством“ (члан 110), у односу на другу класификацију, и то „царински дозвољено поступање са робом или употребу робе“ и „царинске поступке“ (дефиниције члана 5 под 13 и 14). Занимљиво је, рецимо, да извоз робе или стављање робе у слободан промет, не сападају у царинске поступке са одлагањем, нити у царинске поступке са економским дејством. „Преводилачка“ терминологија, која не води рачуна о суштини, иде рецимо дотле да се у члану 123 говори о „принципалу“, те да је он одговоран за предају робе одредишној царинарници у непромењеном стању, иако би ту требало да се ради о главном обвезнику носиоца спољног транзитног поступка, како и пише у уводном делу одредбе члана 96 Царинског закона ЕУ, која одредба се даље преузима. На одредбу члана 123 се потом не позива ни једна казнена одредба, иако би то било логично, имајући њену потребе примене у пракси, али се у члану 292 став 1 тачка 3 говори о недопреми робе царинском органу, а у члану 294 став 1 тачка 12 о неизвршавању транзитног поступка и непредају робе одредишном царинском органу. Испада да се иста ствар може различито квалификовати, док према члану 298 прекршај из члана 292 повлачи заштитну меру одузимања робе, а не и прекршај из члана 294 наведеног закона. Дакле, суштински иста ствар једном повлачи ову меру, а други пут не, што значи могућност различите примене закона.

Царински закон ЕУ у члану 84 каже да се израз поступак и царински поступак са економским дејством везују за чл. 85 до 90, а не читав законски текст, а наш Закон генерализује појмове „царински поступак са одлагањем“ и „царински поступак са економским дејством.“ Зато ће имајући и другу наведену класификацију из члана 5 бити занимљиво како ће се називати подзаконски пропис који се очекује, а који се се до сада звао Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга. Наиме, да ли ће сада бити битна новоуведена класификација о којој је било речи.

Царински закон ЕУ нема казнене одредбе, то је ствар националног законодавства, па је као такав неподесан за стварање казних одредби.

Ако је ранији наш закон настојао да томе прилагоди бића прекршаја која су у пракси присутна и већ позната, садашњи текст казних одредаби се стриктно везује за терминологију закона, па то представља нове конструкције казних бића кажњивих радњи, које су уз то не лако разумљиве, имајући у виду анализирано. Прекршај рецимо чини онај ко „не поштује обавезе које проистичу из одобрења царинског поступка са економским дејством“ (члан 294 став 1 тачка 10), што је не само нова, већ нејасна и широка формулација, која се тиче бројних поступака. Шта ће све то значити код преузимања ове надлежности од прекршајних судова и Вишег прекршајног суда, колико ће бити нејасноћа и неспоразума, не треба наглашавати. Да не говоримо о нејасноћи првостепене надлежности за царинске прекршаје и да ли су та решења усклађена са Законом о прекршајима и правосудним законима који су донети, што је посебна тема.

Ово значи да се морамо вратити писању законских текстова на јасан начин, полазећи од културе домаћег језика, а не простим превођењем текстова међународног и упоредног права.

VIII Закључне напомене

Царински поступци имају за циљ да регулишу поступање са царинском робом од њеног увоза или извоза до коначног решења статуса те робе, која је након тога у слободном промету. По овом питању наш Царински закон је имао за узор решења Царинског закона ЕУ.

Код преузимања правних института и решења, одступања у систематици, учињена и у незнатном облику, могу довести до логичких нејасноћа, где је наш Царински закон очит пример.

Појам царински дозвољеног поступања или употребе је недовољно изнијансиран, без обзира што представља превод изворног законског текста. Поступање са робом и употребу робе није потребно разграничавати као засебне институте.

Код рецепције и трансплатације упоредних решења потребно је имати у виду концепцију домаћег језика и института, познатих појмова и решења. Пример неадекватног решења је појам пуштања царинске робе, која садржи Царински закон, где се поставља питање да ли је исправно разликовати пуштање робе и стављање робе у слободан промет.

Под законске појмове царински дозвољеног поступања и употребе подводе се сви царински поступци, општи и посебни, а то би морала једна складионија уопштена формулација могла да изрази.

Дословни преводи правних института могу бити несистематични и нејасни са становишта језика на који се превођење врши, ако се на то не

обрати пажња. Но свака корекција уједно подразумева стваралачки системски рад уједначавања решења и њихово довођење у међусобну везу. То је комплексно питање, некада теже од писања аутономног текста.

Није адекватно решење да Царински закон значајна питања и у њиховом великом обиму препусти подзаконској регулативи, јер се тиме доводи у питање однос законодавне и извршне власти, а законски текст је суштински некомплетан. Подзаконска решења не могу бити аутономна регулатива, већ спроведена законска решења.

Царински закон мора јасно регулисати, а то није учинио, право привременог увоза моторних возила на основу усмене пријаве царини, било у законском или подзаконском тексту, како би се материјалне и казнене одредбе могле адекватно тумачити, односно уопште била могућа законита примена.

Наш законодавац се мора вратити писању законских текстова на јасан начин, полазећи од културе домаћег језика, јер није добро просто превођење текстова међународног и упоредног права, за шта је пример Царински закон који пати од такве недоследности и нејасноћа.

Tomica DELIBAŠIĆ, PhD
Belgrade

REGULATED PROCEDURES FOR CUSTOMS OF GOODS

Summary

The system of customs control of goods is a significant aspect of the customs territory to which it refers. Although it is, in some ways, the element to prevent unlimited free movement of goods, a significant aspect of the protection of traffic, compared to other systems. Standardization solutions of our legislation with the EU is inevitable, it means acceptance and transplantation of certain institutes, and special legislative work on the installation of these solutions, because it is not simply an interpretation of legal texts. Customs procedures have been developed in our Customs Law, but left many questions to regulation by lower power. For that reason, it is necessary to finish work on legislative solutions. This is necessary to remove some obscurity legislation.

Key words: customs procedures, controls, free traffic, market, customs goods.